

УДК 351:332.1

Світлана Повна

ЕКОНОМІЧНІ МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Светлана Повная

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОГО РАЗВИТИЯ

Svetlana Povna

ECONOMIC METHODS OF STIMULATION OF INNOVATION AND INVESTMENT DEVELOPMENT

Згруповано та проаналізовано економічні методи стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів господарювання з погляду їх поділу на прямі та непрямі. З'ясовано, що розвинуті держави приділяють значну увагу відповідним заходам з переважанням непрямих методів, що потребують меншої фінансової підтримки та меншої вибірковості проектів. Натомість в Україні переважають методи прямого стимулювання, що орієнтовані на значне використання коштів бюджету для реалізації інноваційних проектів та передбачають процедуру конкурсного відбору, хоча на перших етапах створення інноваційного законодавства спостерігалися в основному заходи непрямой підтримки. Повернення до переважного використання непрямих методів стимулювання інноваційно-інвестиційних проектів дозволить забезпечити масове впровадження інновацій суб'єктами господарювання.

Ключові слова: розвиток економіки, структурна політика, інноваційно-інвестиційний розвиток, прямі методи підтримки, непрямі методи підтримки, стимулювання, економічний механізм.

Табл.: 3. Бібл.: 14.

Сгруппированы и проанализированы методы стимулирования инновационно-инвестиционного развития субъектов хозяйствования с точки зрения их деления на прямые и косвенные. Определено, что развитые государства уделяют значительное внимание соответствующим мероприятиям с преимущественным использованием косвенных методов, что требует меньшей финансовой поддержки и не требует прохождения конкурсов среди проектов. Вместо этого в Украине преимущественно используются методы прямого стимулирования, которые ориентированы на значительное использование средств бюджета для реализации инновационных проектов и предусматривают процедуру конкурсного отбора, хотя на первых этапах создания инновационного законодательства наблюдались в основном мероприятия косвенной поддержки. Возврат к преимущественному использованию косвенных методов стимулирования инновационно-инвестиционных проектов позволит обеспечить массовое внедрение инноваций субъектами хозяйствования.

Ключевые слова: развитие экономики, структурная политика, инновационно-инвестиционное развитие, прямые методы поддержки, косвенные методы поддержки, стимулирование, экономический механизм.

Табл.: 3. Библ.: 14.

In the article are grouped and analyzed methods of stimulating innovation and investment development of the business entities in terms of their division into direct and indirect. It was determined that the developed countries pays considerable attention to the relevant activities using mainly indirect methods that require less financial support and doesn't require holding a competition. Instead, in the Ukraine are mainly used methods of the direct incentives that focus on significant use of budget funds for the implementation of innovative projects and provide for the competitive selection procedure, although in the early stages of the creation of innovative legislation were observed mainly indirect support activities. A flyback to the predominant use of indirect methods of stimulating innovation and investment projects will ensure mass adoption of the innovations by business entities.

Key words: economic development, structural policy, innovation and investment development, direct support methods, indirect methods of support, stimulation, economic mechanism.

Табл.: 3. Bibl.: 14.

JEL Classification: H 540

Постановка проблеми. Інноваційні та інвестиційні процеси є взаємопов'язаними складовими, що призначені для забезпечення економічного розвитку держави, регіону, підприємства. За визначенням, економічний розвиток – це розширене відтворення і поступові якісні і структурні позитивні зміни економіки, продуктивних сил, освіти, науки, культури, рівня та якості життя населення, людського капіталу. І якщо розширене відтворення потребує активних інвестиційних процесів (що можливе без інновацій), то структурна перебудова – процес, в основі якого лежать значні інноваційно-інвестиційні зрушення. Сучасний стан економіки України не дозволяє сподіватися, що проблеми оновлення можуть бути вирішені ринком самостійно, без втручання держави. На сьогодні науковці досягли консенсусу щодо необхідності державного втручання для забезпе-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

чення прискореного економічного зростання, особливо таке втручання потрібне для наздоганяючого розвитку [1]. Отже, необхідне дослідження методів стимулювання інноваційно-інвестиційного оновлення суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам удосконалення методів стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку економіки присвячено багато публікацій, серед яких можна виокремити таких авторів: С. М. Ілляшенко, М. А. Йохна, Н. В. Краснокутська, В. В. Стадник, Л. І. Федулова та інші. Використовувані в Україні методи державного стимулювання інноваційно-інвестиційних проектів найповніше розкрито в законодавстві [2–5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Угрупування економічних методів стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів господарювання, за принципом їх поділу на прямі та непрямі, дозволяє визначити ті групи методів, які використовувались для інноваційно-розвинених країн та, відповідно, запропонувати диверсифікацію використовуваних методів в Україні, що дозволить більш масово запроваджувати інноваційні проекти та забезпечити розвиток економіки, що є актуальним та потребує відповідних досліджень.

Мета статті. Метою статті є порівняння економічних методів стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів господарювання в розвинутих країнах з тими, що використовуються в Україні, та розроблення рекомендацій щодо напрямів диференціації відповідних методів для отримання ефекту масового впровадження інноваційних проектів на підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Основними проблемами в інвестуванні основного капіталу в Україні є структурна невідповідність між залученими інвестиціями у певні види економічної діяльності й отриманим фінансовим результатом, а також недостатність обсягів та висока вартість інвестиційних ресурсів. У цих умовах подальший розвиток економіки потребує якісних змін у її структурі, у першу чергу підтримки реального сектору, оскільки саме він є тією основою, на якій тримається, зокрема, державна бюджетна система. Ключовим фактором зростання реального сектору економіки є поступове підвищення ефективності виробництва, що сприятиме заміщенню цінової конкурентоспроможності суб'єктів господарювання неціновою. На сучасному етапі розвитку національного господарства серед нецінових засобів набуття конкурентних переваг вітчизняними товаровиробниками і збереження ними завойованих сегментів на внутрішньому і зовнішньому ринках є: своєчасне оновлення виробництва при одночасному зниженні його матеріало- та енергомісткості; диверсифікація та створення нових видів продукції і послуг; технічне переоснащення, передусім експортноорієнтованих виробництв; впровадження технологічних та управлінських інновацій. Тобто використання інвестиційних ресурсів на підприємствах в першу чергу має бути спрямовано на активізацію його інноваційного і, зокрема, науково-технологічного потенціалу. Повне розкриття цього потенціалу вимагає активної бюджетної підтримки завдяки узгодженню державних і місцевих програм модернізації основного капіталу пріоритетних видів економічної діяльності регіону з політикою уряду щодо інвестування реального сектору економіки [6].

У країнах із низькою якістю життя не можна уникнути вирішення структурних проблем на основі державних інвестицій, оскільки тільки ринкові інструменти не можуть забезпечити ефективне інвестування у них. У процесі реалізації структурної політики влади відбувається руйнування структурної спадковості та отримується нова, більш ефективна структура. Тому дуже гарним принципом є поділ державного бюджету на поточний та бюджет розвитку. На думку О. О. Молдована [7], поточні витрати держави повинні відповідати її постійним доходам, що виражає збалансованість поточного бю-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

джету. Інакше дефіцит поточного бюджету може перерости у хронічний, оскільки поточні витрати, зазвичай, не приводять до прямої фінансової віддачі до бюджету. Залучення нерегулярних доходів (від приватизації, кредитів тощо) для покриття витрат поточного бюджету – фактично безпідставна витрата коштів майбутніх періодів. На відміну від поточного бюджету, бюджет розвитку створить додаткові надходження за рахунок реалізації інвестиційних проектів, які матимуть певну інвестиційну віддачу. Отже, для фінансування національних проектів раціонально залучати нерегулярні надходження, що дозволить не тільки покрити витрати, а й збільшити активи держави. Також варто пам'ятати, що бюджетні інвестиції потрібні, щоб сприяти розвитку економіки, а не утримувати окремі галузі, оскільки це не дає можливості розвиватися реальному сектору економіки, тим більше за інноваційно-інвестиційною моделлю [8].

Зміна економічної структури господарського механізму передбачає значні фінансові інвестиції в довгострокові проекти, а в умовах обмежених можливостей також треба заохочувати цей процес за допомогою сприяння підвищення активності в інноваційній сфері малого й середнього бізнесу, створення підприємствам податкових стимулів для фінансування інноваційної діяльності, спрямованої на зниження енерго-, матеріало- й ресурсоемності виробництва, розвиток високотехнічних галузей [9]. Метою державної структурної політики є кількісне зростання обсягів виробництва, гармонізація структури ВВП, що зміцнить економіку в цілому. Має зрости частка товарів тривалого користування, високоякісної продукції, сучасних послуг, особливо фінансових та інформаційно-технологічних. Основними завданнями структурної політики є забезпечення економічної безпеки держави, технологічної перебудови промисловості, розвитку імпортозаміщення, випуску нової машинобудівної продукції [10].

Економічна система України ще має достатньо старих неефективних структур, проте спостерігається нестача нових інвестицій. Інвестиційний процес скоріш за все набуде нерівномірного, стрибкоподібного характеру, а концентрація інвестиційних ресурсів у прибуткових сегментах економічного зростання дозволить збільшити ВВП, оскільки нині виробляється в основному неконкурентоспроможна продукція, неприваблива для споживачів. Завдяки бюджетним інвестиціям у першу чергу потрібно позбутися деформованої галузевої структури та її високої ресурсомісткості, що стримує високотехнологічне виробництво. Крім того, необхідно шукати такі форми підтримки структурної перебудови, які не спотворюють конкуренції і використовуються в розвинених капіталістичних країнах. А перелік таких заходів є досить значним, тому варто з урахуванням наявних ресурсів відібрати ті, які можна профінансувати [11].

Лідерство високорозвинутих країн – це результат продуманих стратегій, які формують інноваційно орієнтовані економіки, в основі яких – втілений у нових продуктах інтелектуальний капітал. Зокрема, основою для побудови національної інноваційної системи в США були розпочаті урядом програми підтримки високотехнологічних компаній-початківців (тільки у 1995 р. обсяг фінансових ресурсів, виділених урядовими організаціями через 28 програм підтримки, становив 2,4 млрд дол. США, а венчурними фондами були надані малим фірмам інвестиції на 3,9 млрд дол. США). У Франції, Німеччині, Японії здійснили широкомасштабну організацію і розвиток науково-технологічних парків, технопарків та інноваційних центрів як «точок» інноваційного зростання, освоєння й виробництва наукомісткої продукції [12]. У результаті, ці країни вже в 1990-х роках сформували потужні зони інноваційної активності, великі інноваційно активні підприємства, які виробляють електронні прилади та обладнання нових поколінь, програмні продукти і багато іншого на основі формування «економік, започаткованих на знаннях».

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Регулювання інноваційних процесів передбачає прямі та непрямі методи [13]: так, держава може брати в них участь як безпосередньо, ініціюючи нововведення і виступаючи учасником пов'язаних з цим відносин, так і опосередковано, стимулюючи інновації непрямими методами і створюючи відповідний економічний механізм. До методів прямого державного регулювання належать: 1) фінансування наукових розробок та інноваційних проектів з бюджетних коштів, укладення державних контрактів на виконання наукових розробок і державних замовлень на інноваційну продукцію; 2) прийняття законодавчих актів щодо інтелектуальної власності, державної патентно-ліцензійної системи; 3) формування державної інноваційної інфраструктури; організація державної експертизи інноваційних проектів. Держава може бути посередником між інноваційними суб'єктами, допомагати в пошуку партнерів, укладенні угод під державні гарантії тощо; 4) прогнозування розвитку науки і технологій на державному рівні та координація інноваційної діяльності; 5) підвищення суспільного статусу інноваційної діяльності через заходи моральної підтримки; 6) кадрове забезпечення інновацій через навчання в державних закладах.

Непрямі методи державної підтримки інновацій характеризуються тим, що опосередковане стимулювання вимагає значно менших бюджетних витрат у порівнянні з прямим фінансуванням, ним може бути охоплене набагато більше коло інноваційних суб'єктів. Навіть при мінімальних ресурсах раціональна державна програма стимулювання нововведень може дозволити країні зайняти передові позиції у світовому науково-технічному розвитку. До них відносяться: 1) податкові пільги, що реалізуються за рахунок скорочення оподаткованої бази, чи зменшення податкових ставок; 2) надання пільгових за термінами погашення і процентних ставок кредитів банків; 3) державна підтримка фінансового лізингу та франчайзингу; 4) підтримка малого і середнього інноваційного підприємництва, а саме: резервування визначеної частки фінансування за малим бізнесом при розподілі державних замовлень; державне страхування венчурного підприємництва; субсидування державою венчурних фірм в обмін на частину акцій; спеціальні дотації на наймання науково-технічного персоналу.

У стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. [5] описані найбільш поширені способи стимулювання інноваційної діяльності, які діяли у ряді країн світу у другій половині 1990-х років, які ми розподілили на прямі та непрямі методи (табл. 1).

Варто зауважити, що за цим переліком заходи, що обрала така потужна країна в інноваційному плані, як США, абсолютно всі можна віднести до непрямих:

- виключення витрат на НДДКР, пов'язаних з основною виробничою і торговою діяльністю, із суми доходу, який оподатковується (до 20 %);
- пільгове оподаткування венчурних фірм і фірм, які здійснюють НДДКР (до 20 % приросту витрат на НДДКР);
- відсутній податок на оренду для венчурних фірм;
- пільговий режим амортизаційних відрахувань (для устаткування – 3 роки);
- не підлягає оподаткуванню юридична форма ризикового капіталу;
- інвестиційний податковий кредит (зменшення податку на прибуток у розмірі 6–10 % вартості інвестицій в устаткування);
- зменшення податку на прибуток від операцій з цінними паперами венчурних структур (60 % доходу не оподатковується);
- адміністрація у справах малого бізнесу (АМБ) гарантує повернення приватного капіталу, який вкладається у венчурний бізнес (до 90 % приватного капіталу);
- федеральні відомства зобов'язані виділяти зі свого бюджету кошти (не менше ніж 1,25 %) на фінансування венчурного бізнесу тощо.

Таблиця 1

Угруповання методів стимулювання інноваційної діяльності

Прямі методи підтримки	Непрямі методи підтримки
НІМЕЧЧИНА	
Дотації на підвищення кваліфікації науково-дослідного персоналу (не більше ніж 5 співробітників від кожної фірми). Цільові безоплатні субсидії підприємствам, які освоюють нову технологію. Оплата до 80 % витрат на технічну експертизу проєктів, оцінку можливостей патентування результатів проведення НДДКР. Дотації підприємствам з кількістю зайнятих до 1000 осіб на наукові дослідницькі роботи, що виконуються на їх замовлення в навчальних і науково-дослідних організаціях (до 50 % вартості робіт). Система страхування кредитів (гарантія приватним банкам 80 % вартості позик). Дотації комунальній владі, навчальним, науково-дослідним установам, торговельно-промисловим палатам на створення технологічних центрів (75 % витрат)	Пільгові кредити малим фірмам, що вкладають кошти в модернізацію підприємства, освоєння випуску нових товарів, а також у заходи щодо раціонального використання енергії (до 50 % коштів, що вкладаються власником). Пільгові кредити малим і середнім підприємствам, які вступають у промислову кооперацію з іншими фірмами. Субсидії малим і середнім фірмам для придбання майна з метою досягнення економії витрат енергії (до 7,5 % вартості придбаного майна). Дотації малим підприємствам на інвестування в НДДКР під час придбання патентів і рухомого майна, а також на час вкладень у нерухоме майно, які використовуються для НДДКР (20 % вартості придбаного чи створеного майна). Дотації малим і середнім фірмам на наукові дослідження або розробку нової технології для виготовлення продукції (30 % суми проєкту). Прискорена амортизація. Податкова знижка на приватні інвестиції в НДДКР (до 7,5 %). Дотації наукомістким підприємствам, які існують не більше ніж два роки і налічують не більше 10 зайнятих (75 % витрат)
ВЕЛИКОБРИТАНІЯ	
Субсидії на проведення досліджень і розроблення нових видів продукції або процесів (75 % витрат)	Зменшення податку на прибуток венчурних фірм (на 10 %). Списання витрат на НДДКР на собівартість продукції (у будь-якій сумі). Система страхування засобів, які надаються венчурним фірмам (повернення 70 % позик). Згідно з державними програмами із субсидування малих інноваційних фірм відшкодовується до 50 % витрат на нововведення
ЯПОНІЯ	
Отримання субсидій з державних фондів (до 2 млн ієн). Урядова організація гарантує повернення фінансових коштів, які були вкладені у венчурний бізнес (до 80 % обсягу коштів)	Пільговий податок на прибуток венчурних підприємств (менше на 12 %). Податкова знижка на приватні інвестиції в НДДКР (20 %). Пільгові кредити венчурним фондам
КАНАДА	
Субсидії на реалізацію проєктів промислових досліджень (до 50 % витрат на заробітну плату науково-дослідного персоналу)	Зменшення суми корпоративного податку (на суму, еквівалентну частині приросту власних витрат фірми на НДДКР). Податковий кредит (10–25 % капітальних і поточних витрат на НДДКР)

Джерело: згруповано автором згідно з [5].

Дивує своєю вагомістю перелік методів стимулювання інноваційної діяльності, що надавала Німеччина, яка також вважається світовим лідером як інновацій, так і якості життя. Але Німеччина використовувала як прямі, так і непрямі методи: їх співвідношення становило 6:8. У Великобританії це співвідношення становило відповідно 1:4, у Японії – 2:3, у Канади – 1:2. Отже, всі розглянуті країни в більшому ступені користувалися непрямыми методами.

В Україні на початку прийняття Закону України «Про інноваційну діяльність» були передбачені в основному непрямі методи, які потім ліквідували і замінили їх методами

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

прямого регулювання. Так, первісна версія Закону передбачала такі методи фінансової підтримки суб'єктів інноваційної діяльності: повного чи часткового (до 50 %) безвідсоткового кредитування інноваційних проектів; повної чи часткової компенсації відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам за кредитування інноваційних проектів; надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів; майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків.

В оподаткуванні інноваційної діяльності передбачалося, що 50 % податку на додану вартість за операціями з продажу інноваційних товарів і 50 % податку на прибуток мало залишатися у розпорядженні платника податків та використовуватися ним виключно на фінансування інноваційної та наукової діяльності. Інноваційним підприємствам дозволялася прискорена амортизація основних фондів групи 3 (20 %) та оплата земельного податку за ставкою у розмірі 50 % діючої ставки оподаткування. Отже, всі перелічені заходи відносилися до непрямих. Щоб ними користуватися, достатньо було доказати, що реалізується саме інноваційний проект, та зареєструвати його. Натомість поточний перелік заходів стимулювання відповідних проектів згруповано у табл. 2.

Таблиця 2

Використання методів державної підтримки проектів розвитку економіки, передбачене національним законодавством

Прямі методи підтримки	Непрямі методи підтримки
<i>Закон України «Про інвестиційну діяльність» [2]</i>	
- фінансування реалізації інвестиційних проектів за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів; - співфінансування інвестиційних проектів з державного та місцевих бюджетів; - надання для реалізації інвестиційних проектів державних і місцевих гарантій з метою забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єкта господарювання та кредитування за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів	повна або часткова компенсація за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів відсотків за кредитами суб'єктів господарювання для реалізації інвестиційних проектів
<i>Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [3]</i>	
- розвиток інноваційної інфраструктури (інноваційних центрів, технологічних парків, наукових парків, технополісів, інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів трансферу технологій, інноваційних кластерів, венчурних фондів тощо); - пряме бюджетне фінансування та співфінансування; - часткова компенсація вартості виробництва продукції	- відшкодування відсоткових ставок за кредитами, отриманими суб'єктами господарювання у банках; - кредити за рахунок коштів державного бюджету, кредити (позики) і гранти міжнародних фінансових організацій, залучених державою або під державні гарантії; - податкові, митні та валютні преференції

Таким чином, в українському законодавстві більше переважають прямі методи, що, з одного боку, передбачають більше навантаження на державні фінанси, а з іншого – процедуру відбору проектів конкурсною комісією. Процедура надання для реалізації інвестиційних проектів державних і місцевих гарантій з метою забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єкта господарювання нами в цьому випадку віднесена до прямих методів, бо в умовах вітчизняної економіки державні гарантії сприймаються реципієнтами як метод державного фінансування, чому підтвердженням є дані табл. 3. Так, у 2016 р. запланована найбільша стаття надання кредитів – це виконання державою гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під державні гарантії.

Регулювання державою інвестиційної діяльності згідно з законодавством [2] передбачає регулювання умов інвестиційної діяльності та управління державними інвестиціями. Ступінь успішності діяльності державної влади щодо першої складової, а саме

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

створення умов інвестиційної діяльності, відображено у різноманітних рейтингах держав, а також у фактичних обсягах інвестування.

Таблиця 3

Повернення кредитів та розподіл надання кредитів на розвиток економіки згідно з Державним бюджетом України на 2016 р., тис. грн

Надання кредитів	Сума	Повернення кредитів	Сума
Виконання державою гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під державні гарантії	1 750 952,9	Повернення кредитів, наданих у 2007 році з Держбюджету України на реалізацію інноваційних та інвестиційних проектів у галузях економіки, у першу чергу з впровадження передових енергозберігаючих технологій	-203 663,6
Фінансування проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою	302 600,0	Повернення позик, наданих для фінансування проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою	-3 392 650,3
		Повернення мікрокредитів, наданих з державного бюджету суб'єктам малого підприємництва	-7678,7
Разом	2 053 552,9	Разом	-3 603 992,6

Джерело: сформовано автором згідно з [14].

Державні інвестиції як друга складова регулювання державою інвестиційної діяльності передбачають лише фінансування тих напрямів, що належать до сфери компетенції державної влади та місцевого самоврядування, та пов'язані з будівництвом чи реконструкцією дитячих садків, інтернатів, медичних закладів, водогонів, газопроводів тощо. Природно, що такий метод державної підтримки для комерційних інвестиційних проектів не підходить, бо це не є функцією держави. І хоча на 2016 р. Державним бюджетом України визначено підтримку державних та регіональних інвестиційних проектів в обсязі 485 000 тис. грн, вони будуть спрямовані на розвиток інфраструктури, що належить до прямих методів державної підтримки економіки.

Висновки і пропозиції. За проведеною класифікацією та оцінкою заходів, що складають економічний механізм держав при стимулюванні інноваційно-інвестиційного розвитку, можна зробити висновки, що розвинуті держави приділяють значну увагу відповідним заходам з переважанням непрямих заходів, що потребують меншої фінансової підтримки та меншої вибірковості проектів. Натомість в Україні переважають заходи прямого стимулювання, що орієнтовані на значне використання коштів бюджету для реалізації інноваційних проектів та передбачають процедуру конкурсного відбору, хоча на перших етапах створення інноваційного законодавства спостерігалися в основному заходи непрямой підтримки. Отже, на сьогодні вітчизняне законодавство не передбачає стимулювання масового впровадження інновацій, що відкидає економіку України від економічного розвитку інноваційним шляхом. Для економічного піднесення регіонів України варто більше уваги звертати на заходи непрямой підтримки, що буде стосуватися кожного суб'єкта господарювання, що захоче займатися інноваційною діяльністю та впроваджувати новітні технології та продукцію.

Список використаних джерел

1. Саліхова О. Б. Ренесанс державної інтервенції у промисловий розвиток: останні світові тенденції та уроки для України / О. Б. Саліхова // Економіка України. – 2015. – № 9. – С. 19–38.
2. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

3. *Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні* [Електронний ресурс] : Закон України від 08.09.2011 № 3715-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.

4. *Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»* [Електронний ресурс] : Закон України від 02.10.2012 № 5407-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5407-17>.

5. *Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://209.85.135.132/search?q=cache:IwPtFFmS8usJ:www.pir.dp.ua/uploads/StrategizInnovRazvitiyaUkr.doc>.

6. *Іщук С. О.* Інвестиції в основний капітал та їх вплив на соціально-економічний розвиток регіону / С. О. Іщук // *Регіональна економіка*. – 2013. – № 1. – С. 35–42.

7. *Молдован О. О.* Новий етап реформи державних фінансів України: ключові пріоритети та завдання / О. О. Молдован // *Фінанси України*. – 2014. – № 8. – С. 57–69.

8. *Радіонов Ю. Д.* Бюджетні кошти як інвестиційний ресурс України / Ю. Д. Радіонов // *Економіка України*. – 2014. – № 9. – С. 35–53.

9. *Гасанов С. С.* Фінансування структурних зрушень та інноваційної модернізації / С. С. Гасанов, В. О. Сизоненко // *Фінанси України*. – 2014. – № 5. – С. 20–28.

10. *Гуменюк А. М.* Безпека структурно-інституціональної трансформації економіки регіону: теоретичні основи та прикладні аспекти : монографія / А. М. Гуменюк. – К. : НІСД, 2014. – 468 с.

11. *Повна С. В.* Структурні зрушення в економіці регіону у контексті глобальних системних змін / С. В. Повна // *Проблеми і перспективи економіки та управління*. – 2015. – № 1. – С. 104–110.

12. *Федулова Л. І.* Тенденції розвитку національних інноваційних систем: уроки для України / Л. І. Федулова // *Актуальні проблеми економіки*. – 2015. – № 4. – С. 94–104.

13. *Основи инновационного менеджмента: Теория и практика* : учеб. пособие / под ред. П. Н. Завлина и др. – М. : Экономика, 2000. – 475 с.

14. *Про Державний бюджет України на 2016 рік* [Електронний ресурс] : Закон України від 25.12.2015 р. № 928-VIII // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/928-19/para136#n136>.

References

1. Salihova, O.V. (2015). *Renesans derzhavnoi interventsii u promyslovyi rozvytok: ostanni svitovi tendentsii ta uroky dlia Ukrainy* [Renaissance state intervention in industrial development: the latest global trends and lessons for Ukraine]. *Economyka Ukrainy – Economy of Ukraine*, no. 9, pp. 19–38 (in Ukrainian).

2. *Pro investytsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 № 1560-XII* [On investment activity: Law of Ukraine from September 18, 1991 № 1560-XII]. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

3. *Pro priorytetni napriamy innovatsiinoi diialnosti v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 08.09.2011 № 3715-VI* [On innovation activity priorities in Ukraine: Law of Ukraine from September 8, 2011 № 3715-VI]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.

4. *Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro derzhavne rehuliuвання diialnosti u sferi transferu tekhnolohii»*: Zakon Ukrainy vid 02.10.2012 № 5407-VI [On state regulation of activities in technology transfer: Law of Ukraine from October 2, 2012 № 5407-VI]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5407-17>.

5. *Strategiya innovaciinoho rozvitku Ukraini na 2010–2020 roky v umovakh hlobalizatsiinih vyklykiv* [The strategy of innovative development of Ukraine for 2010-2020 in Conditions of Global Challenges]. Retrieved from <http://209.85.135.132/search?q=cache:IwPtFFmS8usJ:www.pir.dp.ua/uploads/StrategizInnovRazvitiyaUkr.doc>.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

6. Ishchuk, S.O. (2013). Investitsii v osnovnyi capital ta yikh vplyv na sotsialno-economicchnyi rozvytok rehionu [Capital investments and their impact on the socio-economic development of the region]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*, no. 1, pp. 35–42 (in Ukrainian).

7. Moldovan, O.O. (2014). Novyi etap reformy derzhavnykh finansiv Ukrainy: kliuchovi priorytety ta zavdannia [A new stage of public finance reform Ukraine: key priorities and objectives]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, no. 8, pp. 57–69 (in Ukrainian).

8. Radionov, Yu.D. (2014). Biudzhetni koshty yak investytsiyni resurs Ukrainy [The budget as an investment resource of Ukraine]. *Ekonomyka Ukrainy – Economy of Ukraine*, no. 9, pp. 35–53 (in Ukrainian).

9. Hasanov, S.S. & Syzonenko, V.O. (2014). Finansuvannia strukturnykh zrushen ta innovatsiinoi modernizatsii [Financing structural changes and innovative modernization]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, no. 5, pp. 20–28 (in Ukrainian).

10. Humeniuk, A.M. (2014). Bezpeka strukturno-instytutsionalnoi transformatsii ekonomiky rehionu: teoretychni osnovy ta prykladni aspekty [Security structural and institutional transformation of the regional economy: the theoretical foundations and practical aspects]. Kyiv: NISD (in Ukrainian).

11. Povna S.V. (2015). Strukturni zrushennia v ekonomitsi rehionu u konteksti hlobalnykh systemnykh zmin [Structural changes in the economy of the region in the global system changes]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, no. 1, pp. 104–110 (in Ukrainian).

12. Fedulova, L.I. (2015). Tendentsii rozvytku natsionalnykh innovatsiinykh system: uroky dlia Ukrainy [Trends in national innovation systems: lessons for Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, no. 4, pp. 94–104 (in Ukrainian).

13. Zavlyn, P.N. (ed.) (2000). Osnovy innovatsionnogo menedzhmenta: Teoriia y praktika: [Fundamentals of Innovation Management: Theory and Practice]. Moscow: Ekonomika (in Russian).

14. Pro Derzhavnyi biudzhet Ukrainy na 2016 rik: Zakon Ukrainy vid 25.12.2015 № 928-VIII [On the State Budget of Ukraine for 2016: Law of Ukraine from December 25, 2015 № 928-VIII]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/928-19/paran136#n136>.

Повна Світлана Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та державної служби, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14027, Україна).

Повная Светлана Викторовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента и государственной службы, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14027, Украина).

Povna Svetlana – PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Department of Management and Public Service, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka Str., 14027 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: SPovna@bigmir.net